

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל ז"ע

בס"ד

פ' מקץ חנוכה שנת בסוגיא וליוסף יולד שני בנים לפ"ק גיליון תל"ו

מדור הנעשה ונשמע

ראש הממשלה בנימין נתניהו נתן השבוע (יום ה') אור ירוק להצעה חוק של ח"כ רוטמן וח"כ מלינובסקי על עבירות שבהן יואשמו הנוחבות ודין עונש מוות, בשבוע הבא צפויים בוועדת החוקה להצביע על הצעת החוק, שתאפשר להעמיד לדין את מבצעי טבח 7/10, החוק המסדיר את העמדתם לדין של מבצעי הטבח יחול גם על מחבלים שהחזיקו בחטופים ברצועת עזה, ההליך יתבצע בבית משפט צבאי שיוקם לצורך כך, ויהיה מוסמך לדון בעבירות של השמדת עם, פגיעה בריבונות המדינה, גרימת מלחמה וסיוע לאויב, שעונשן הוא מוות, אין מדובר בפשע פלילי רגיל, אלא בפשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות, המסגרת המשפטית הרגילה אינה מותאמת לדיון בזוועות כאלה, החוק גם מורה שאדם שהורשע בעבירה במסגרת אירועי טבח 7/10 לא ישוחרר לעולם, גם לא במסגרת עסקת חטופים, ייאסר על מימון כל ייצוג משפטי של מחבלי 7/10 מטעם מדינת ישראל, ומקווים שסוף סוף תהיה חוק להעמיד לדין כל אלה שהיו להם יד במבצע הטבח של 7/10, ולא סתם להעמיד לדין, אלא להענישם גם במוות, מי שגרם או מי שנתן יד בטבח 7/10 חייב לשלם את המחיר בדין נפש תחת נפש, ואין נפקא מיניה אם הנאשמים הם מן מחבלים המוסלמים, או אם הנאשמים הם מן הערב רב שמאלנים שונאי הדת אשר מוכנים לפגוע בעצמם ובמדינתם בבחינת תמות נפשי עם פלישתים, העיקר להפיל ממשלת הימין, אפילו במחיר של הטבח הנוראה של 7/10, ולא לחינם הם מנסים בכל כוחותם לחקור בעצמם את הטבח ולא לתת לקיים חקירה ממלכתית אמתית, כי התוצאות נכתבים כבר על הקיר, מה היו חלקם בהזנחת הצבא בראשית הטבח, ולכן היועמ"שית והבג"ץ מטרפדים כל ניסיון של חקירה אמתית, ואם התוצאה תהיה שגם היועמ"שית וגם הבג"ץ היו להם יד בזה, דינם בדיוק כמו דין המחבלים בשוויון ביחס שווה לכולם, וסימנך **חוק להעמדתם לדין של הנוחבות** בגימטריא **זה בית משפט העליון הרשעה**, אותה מלכות יון הרשעה שאנו מזכירין בתפילת על הניסים, כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך, וסימנך **תשפ"ו** בגימטריא **בלבול יון** (בן' רבתי שבגימטריא שבע מאות), והוא השטן והוא הערב רב, וסימנך **יונים נקבצו** בגימטריא **השטן**, וגם **יונים נקבצו עלי בגימטריא ערב רב**, ועיקר מלחמתם כעת הוא כאמור להפיל את ממשלת הימין, וסימנך **חוק להעמדתם לדין של הנוחבות** גם בגימטריא **ראש הממשלה בנימין נתניהו**, אבל אותם הנסים שעשו עם אבותינו בימים ההם, יעשו גם עמנו בזמן הזה, וסימנך **חוק להעמדתם לדין של הנוחבות** גם בגימטריא **אשרי המחכה ויגיע לימים תשפ"ו**, אבל אם הם רוצים, שערי תשובה לא ננעלו, ואם יחליטו להרים ידיים ולקבל את התורה בנעשה ונשמע שפיר יכולין לחזור בתשובה, וסימנך **חוק להעמדתם לדין של הנוחבות** גם בגימטריא **נעשה ונשמע תשובה**, ואין לנו אלא להישען על אבינו שבשמים, וכדמצינו בפ' וילך, חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההלך עמך לא ירפך ולא יעזבך (דברים לא:1), וסימנך **חוק להעמדתם לדין של הנוחבות** בגימטריא **פנינו לימין ואין עוזר לשמאל ואין סומך כי ה' אלקיך הוא ההלך עמך**, וחנוכה מסוגל להא דארז"ל עד דכליא ריגלא דתרמודאי (שבת כא:).

מדור הדקדוק

מפני שאחז"ל (ב"מ מב.) אין הזכרה שורה בדבר המדוד ומנוי, וכיון שמצינו דיוסף שהיתה הזכרה שורה בהיותו בבית פוטיפר, כדכתיב ויצרך ה' את בית המצרי, וכן בהיותו בבית הסוהר, כדכתיב ואת כל אשר עושים שם הוא היה עושה, ופירוש התרגום צמימריה הוא מתעבד, פירוש שראה שהזכרה היתה שורה בכל אשר היה עושה עפ"י דיבורו, וידע שר בית הסוהר דצמימריה הוא מתעבד, ולא עפ"י דרך הטבע, וכן ככאן היתה הזכרה שורה בתבואה

ולאזכר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כי חלד לספר כי אין מספר, וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און, ויקרא יוסף את שם הזכור מנסה כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי, ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלקים בארץ ענני (בראשית מא:מט-נב).

וראיתי ממרן ההפלא"ה ז"ע צפנים יפות וזלה"ק, וילאזכר יוסף בר וגו' עד כי חלד לספור כי אין מספר, י"ל

אשר אסף, וכל זמן שספר לא היתה הזכרה יכולה לשקרו, בעבור שמדדו עד כי חדל לספור, אז באמת היה כ"כ רב כי אין מספר, והיינו דכתיב כחול הים, אף שהוא מן הנמנע לזכור הרבה כחול הים, אע"כ שהיתה הזכרה שורה בהם ואינו מן המנין כלל.

ועפ"י יס לפרש הא דאמרין בפרק במה מדליקין (שבת כג.) מאי ממעט ממעט זמן, ונימנע נס, ומשני נס כל יומי איתא, ונריך להבין, דאף שכתב הט"ז (א"ח סי' תר"ע סק"א) דגם ביום ראשון היה נס, אף דקאמר דלא היה בו להדליק אלא יום א', משמע שהיה נמדד להדליק בו יום אחד, אלא דלא היתה הזכרה יכולה לשקרו על כלי ריקון, וע"כ נשאר בו מעט בכלי ביום הראשון, ואכתי לא מתרין, דמה הוי ס"ד לביום הראשון היה נס יותר משאר הימים, מדמקשה ונימנע נס, ונראה הטעם משום לביום הראשון היה מדוד, ולא היתה הזכרה מצויה לשקרו בו כיון שהיה דבר המדוד, משא"כ בשאר הימים כיון שנחסר ביום הראשון ולא היה מדוד מה שיש בתוכו מצויה הזכרה לשקרו בו, ואפילו הכי קאמר נס כל יומי איתא, דהזכרה עצמה הוא הנס וכו' (פנים יפות).

ונל"פ בעזה"ש"ת ולומר בדרך פטפוט דאורייתא דלפי דברי פנים יפות הנ"ל, כיון שאין הזכרה שורה בדבר המדוד ומנוי, ולכך הוצרך שיזכור דבר עד כי חדל לספור כי אין מספר, כדי שיחל זה ברכה, והלא היה אפשר לעשות יס מאין ע"י נס ואפילו מדבר המדוד, דבר אס אמרין אין סומכין על הנס, שפיר היה נחוץ מקודם לזכור דבר עד כי חדל לספור כי אין מספר. ואז סגולה שישורה זה ברכה.

ולכאורה יס לדייק עוד למה כתיב ילד בלשון יחיד במקום ילדו בלשון רבים, דבר אפשר ליישב, מדלא חלקן הכתוב בשני לידות כמו אלל השצטים דכתיב ותהר וכו' ותהר עוד ותלד, א"כ משמע שנוולדו תאומים, עכ"פ ליוסף האדיק יולד שני בנים, בבית שמאי אשר נביא להלן בהמשך.

וטורם אחלה לדבר אקדם בכמה הקדמות שדרשן רז"ל על מקראי קודש הללו וזה יאל ראשונה, איתא באור החיים הקדוש וזלה"ק, וליוסף ילד וגו', קשר הכתוב עם שלמעלה ממנו, לומר השגת הטוב של יוסף בשבע שני שבע, כי מלבד כי כבר דר הרבה והללית, גם כי נזכר לטובה בבנים, וקריאת שם בניה, כן יגיד כי הוא שבע ראון, כי נשהו ה' כל עמלו, והפרהו ה', ופריה זו כוללת בנים ועושר וכבוד (אור החיים).

ובפסוק הנ"ל כי נשני אלקים את כל עמלי וגו' אפשר לפרש עפ"י מה דאיתא בפרק חלק, (משלי טז:כו) נַפֶּשׁ עֹמֵל עֹמֵלָה לוֹ פִּי אֶחָד עֹלֵיו פִּיהוּ, הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר (סנהדרין צט. צט:). ופירש"י ז"ל, תורה עומלת לו – שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה, וכל כך למה מפני שאכף, שקכף פיהו על דברי תורה (רש"י).

ופירש מרן הגאון מווילנא זי"ע בביאור הגר"א שם, נפש עמל וגו', כמ"ס אס למדת תורה הרבה אל תחזיק

טובה לעצמך כי לכך נוארת, והיינו שלומדין לאדם צבטן אמו כל התורה מה שיהיה ביכולת האדם להשיגה כל ימי עמדו בזה העולם (עיין גדה ל:), וזהו כי לכך נוארת, וז"ש יגעת ומלאכת תאמין, כי מה שהיה ואבד יוכל להמלא, וזהו כי אכף עליו פיהו, כלומר פיהו שלמד כל התורה קודם בואו לאויר העולם, הוא מכיפו ומכריחו שיעמול במעש"ט הרבה, כי לריך לעשות הרבה יותר מלימודו, כמ"ס (אבות פ"ו מ"ה) יותר מלימודך עשה, (ירושלמי ברכות פ"א סוף הלכה ב') כל הלומד תורה ואינו מקיימה כו', ועוד שפיהו מכריחו ללמוד תמיד למלא אבדלתו (ביאור הגר"א).

ואיתא בדעת זקנים לבעלי התוספות, קרא אפרים, על שם שני אבות אברהם ויחזק שנאמר בהם אפר, באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר, יחזק נעשה כאפר על גבי המזבח, דאפרים משמע שתי אפרות, ולכך נקראו ישראל אפרים, דכתיב הבן יקיר לי אפרים (דעת זקנים לבעלי התוספות).

ובמדרש רבה ריש פ' בראשית, בראשית ברא אלקים, ששה דברים קדמו לבריאת העולם, יס מהו שנבראו ויס מהו שכלו במחשבה להבראות, התורה והכסא הכבוד נבראו, תורה מנין, שנאמר (משלי ח:כב) ה' קנני ראשית דרכו, כסא הכבוד מנין, דכתיב (תהלים צג:ב) נכון כסאך מאז וגו', האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להבראות, האבות מנין, שנאמר (הושע ט:י) כענבים במדבר וגו', ישראל מנין שנאמר (תהלים עד:ב) זכור עדתך קנית קדם, ביהמ"ק מנין, שנאמר (ירמיה יז:ב) כסא כבוד מרום מראשון וגו', שמו של משיח מנין, שנאמר (תהלים עב:יז) יהי שמו לעולם וגו', רבי אהבה דרבי זעירא אמר אף התשובה, שנאמר (תהלים צב:ב) בטרם הרים יולדו, ואותה השעה תשכ אנוש עד לכא וגו' (בראשית רבה פ"א ד').

ומצינו במסכת סוטה, דריש רבא, בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר, זכו בניו לב' מלות, אפר פרה ועפר סוטה (סוטה יז.), ושאברהם אבינו כאשר אמר ואנכי עפר ואפר מרמז על אפר פרה ועפר סוטה, התכוון על מלך המשיח, ושמו של משיח קדמו לעולם במחשבה, ולזה רמז כי **אפר פרה** בגימטריא **משיח בן יוסף, עפר סוטה** בגימטריא **משיח בן דוד**.

ואיתא בספר יקהל שלמה (להגה"ק רבי שלמה מפינטשוב זי"ע הודפס שנת תקמ"ו), שכתב לבאר, שהך אי סומכין על הנס או אין סומכין על הנס, תלוי בזה אי כהני שלוחי דידן או שלוחי דרחמנא, והוא ע"פ מה שדרשן חז"ל (יומא כא:) עה"פ ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח, אע"פ שאש יורדת מן השמים, מלוא להביא מן ההדיוט וע"ס, והרבינו בחיי כתב הטעם שמלוא להביא אש מן ההדיוט הגם שירדת אש מן השמים, בכדי להסתיר הנס וע"ס, אבל יס עוד טעם, דמשום הכי מלוא להביא מן ההדיוט, כדי להורות שהכהנים שלוחי דידן ולא שלוחי דרחמנא, ונמלא דאי אמרין כהני שלוחי דידן, י"ל הטעם להורות שכהני שלוחי דידן, ולא להסתיר הנס, כי באמת

סומכין על הנס, אבל אי אמרינן כהני שלוחי דרחמנא, אזי בעל כרחך לנו לומר הטעם משום שאין סומכין על הנס (יקהל שלמה פ' וישב).

ואיתא בספר שו"ת פנים מאירות, וזלה"ק, קשיא לי – הא דמצעי' לן בנדריים דף ל"ה ע"ב הני כהני אי שלוחי דידן הוי או שלוחי דרחמנא נינהו, ותמי' לי – אמאי לא פשיט מצרייתא דאיתא בפ"ק דחולין (יג:) איש איש – מלמד שמקבלים נדרים ונדבות מכותים – וקי"ל אין שליחות לכותי וכו', וא"כ איך ה' כהנים יכולים להקריב קרבנם – אי שלוחי דידן נינהו – הא כותי לאו בני שליחות נינהו ואין הישראל נעשה שליח לכותי, אלא ע"כ שלוחי דרחמנא נינהו, ונריך לומר דלגבי נכרים – באמת פשיט ליה דהוי שלוחי דרחמנא, ולא מצעי' להש"ס אלא לגבי ישראל אי שלוחי דידן או שלוחא דרחמנא וק"ל (שו"ת פנים מאירות ח"ב סימן קי"ט), ובספה"ק אור חדש בסוגיא שם בקידושין, דקושיית הפנים מאירות הנ"ל – אפשר ליישב – דהצרייתא דמרבא איש איש שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות – קאי למאן דלא ס"ל דברה תורה כלשון בני אדם, אבל למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם – לא דרשינן מאיש איש לרבנות עכו"ם, וקא בעיי דהכא למאן דאמר – דברה תורה כלשון בני אדם, עיי"ש (אור חדש קידושין כג:).

ואיתא בספר בנין דוד פ' נח וזלה"ק בא"ד, ונודע דברי השלה"ק והמפרשים ז"ל דכתוב תשב אנוש עד לכ"א ר"ת דם כפירה אשת איש, דאי אמרינן עד ועד בכלל מועיל תשובה גם בעצירות אלו, אבל אי אמרינן ולא עד בכלל אינו מועיל תשובה על עצירות אלו עכ"ד, וכבר כתבו המפרשים דלמאן דאמר דתשובה קודמה לבריאת עולם גדול כחה ומועיל תשובה גם על עצירות הנ"ל, והנה במדרש (בראשית רבה א, ד) מנה ששה דברים שקודמו לבריאת העולם ורבי אהבה בר זעירא אומר אף התשובה שנאמר בטרם הרים יולדו – מאותה שעה – תשב אנוש עד דכא עיי"ש, וכתב ציפה תואר דפליגי אי דרשינן סמוכין, דמאן דאמר הראשון לא דרוש סמוכין ותשב אנוש עד דכ"א אינו דבוק עם בטרם הרים יולדו, ור' אהבה בר זעירא ס"ל דדרשינן סמוכין, וכתוב בטרם הרים יולדו וכו' תשב אנוש עד דכא, שמע מינה דתשובה קודמה לבריאת העולם עכ"ד (בנין דוד פ' נח אות כ"ז).

והנה המחלוקת אי אמרינן עד ועד בכלל או לא, תלוי במחלוקת אי דברה תורה כלשון בני אדם, דכתב המחבר ראובן הוליא שטר חוב על שמעון שזמנו חמישה בניסן, ושמעון הוליא שטר שנכתב בחמישה בניסן כתוב בו שמחל ראובן לשמעון כל תביעות שהיו עליו עד אותו היום, ראובן גובה שטרו, דכלשון העולם עד ולא עד בכלל (מחבר בשו"ע חו"מ סימן מ"ג סעיף כ"ז).

ועוד איתא בספר בנין דוד שם בפ' נח וזלה"ק, והנה טעם פלוגתתא אי דרשינן סמוכין או לא, מבואר בהגהות מוהר"ן (יבמות ס.) אי תורה מגילה מגילה נתנה או חתומה נתנה, דאי מגילה מגילה נתנה – לא נאמרה בפעם אחד, רק במשך ארבעים שנה, פעם שנה זו, ופעם

בשנה אחרת, ואיך שייד למדרש סמוכין, כיון שלא באו המלוות בפעם אחד (משא"כ משנה תורה ס"ל לכ"ע דדרשינן סמוכין כיון שבא הדיבור בפעם אחד ממשה רבינו לישראל), אבל למאן דס"ל דחתומה נתנה, שפיר דרשינן סמוכין, דנתנה בפעם אחד ע"ש ודפח"ח (בנין דוד פ' נח אות כ"ו, ועיי' ערבי נחל פ' בהעלותך).

ואיתא בספר שושן עדות עמ"ס עדיות וזלה"ק, וכד הוינא בר עשר או מעט יותר בר חד עשר שנין אמרתי ליישב בס"ד, דביצמות (סה:) תנינן במשנה, האיש מלווה על פריה ורביה אבל לא האשה, רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר ויבדך אותם אלקים ויאמר להם פרו ורבו, ואמרינן שם בגמרא, מנא הני מילי, אמר ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון אמר קרא ומלאו את הארץ וכבשוה, איש דרכו לכבש ואין אשה דרכה לכבש, ופירש"י ז"ל בקידושין (לה. בד"ה דיכול כבשו וכו') שהאיש דרכו לכבש את הארץ במלחמה, אבל האשה אין דרכה לכבש במלחמה יעו"ש וכו', והנה בית שמאי ע"כ ס"ל כרבי יוחנן בן ברוקה דנשים חייבות בפו"ר, דביצמות (סב.) אמרינן וז"ל, תניא רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים שני זכרים ושתי נקבות, ובית הלל אומרים זכר ונקבה, א"ר הונא מאי טעמא דרבי נתן אליבא דבית שמאי אומרים, דכתיב ותוסף ללדת את אחיו את הבן, הבן ואחותו קין ואחותו, וכתיב כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבן כי הרגו קין, ופירש"י ז"ל שם שת לשון תשלומין יע"ש, וא"כ אם נאמר דבית שמאי ס"ל דנשים פטורות מחיוב מלות פו"ר, הא הכי קרא דשת לי אלקים זרע אחר חוה אמרה, והיאך אמרה תיבת לי, הא היא לא היתה חייבת כלל ואינה לריכה היא לתשלומין, אלא ודאי ל"ל דבית שמאי ס"ל דנשים חייבות בפו"ר (שושן עדות מסכת עדיות פרק א' משנה י"ג), אבל ראיתי בדברי יליז מכ"ק מרן אדמו"ר בעל שפע חיים מלאנו זאוקללה"ה איפכא, וזלה"ק בא"ד, ויולא מזה דהני תנאי כהני תנאי, דלמאן דאמר שאין האשה מלווה על פריה ורביה, עדיף טפי לקיים המלוה בשני זכרים, אבל למאן דאמר על שניהם הוא אומר פרו ורבו, שפיר יא לומר דבין ובת דוקא ולא בשני בנים (יצב פתגם ימים נוראים דף קלו, וביציב פתגם על נישואין דף קמד).

ואיתא בספר מלפא איתן, דמשמע דרבי יוחנן בן ברוקה ס"ל יא אם למקרא עיי"ש, ולפי הנ"ל יולא מזה, דאי אמרינן יא אם למסורת – וכבשה כתיב, אז האשה אינה מלווה על פריה ורביה, וא"כ אמרינן כבית שמאי דבעינן שני זכרים, אבל אי אמרינן יא אם למקרא, וכבשה קרינן ביה, אז גם האשה מלווה על פריה ורביה, וא"כ אמרינן כבית הלל דבעינן בן ובת, ולפי"ז י"ל דמחלוקת ב"ש וב"ה תליא במחלוקת אי יא אם למקרא או למסורת.

ואיתא בספר כסף נבחר פ' בראשית וזלה"ק, ותמן תנינן במס' פסחים (ק"ט), מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזקאל א:ח) – וידו כתיב, מלמד שידו של הקב"ה פרושה מתחת כנפי החיות לקבל את השבים, וא"כ אם הולכים בתר הכתיבה, ודאי מוכח דהקב"ה מקבל שבים

ותשובה מועלת, אבל אי הולכין בתר הקריאה, אם כן קרינן וידי אדם – דקאי על המלאכים, ואין להוכיח דהקב"ה מקבל שבים (כסף נבחר פ' בראשית).

ובריש מסכת כתובות דרש בר קפרא, גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, לאילו במעשה שמים וארץ כתיב – אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואילו במעשה ידיהם של לדיקים כתיב – מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך, הטיב בבלי אחד ור' חייא שמו – ויבשת ידיו ילרו, ידו כתיב (כתובות ה.). ולפי"ז אי אמרינן יס' אס' למסורת, א"כ גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, והרי לדיקים אף שנבראו לאחר המלאכים, אבל במחשבה עלה במחשבתו קודם לברות את העולם בשביל הלדיקים, כדמצינו במדרש בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית, וא"כ בתר מחשבה אזלינן, אבל אי נימא יס' אס' למקרא, א"כ גדולים מלאכים יותר מהלדיקים, וא"כ בתר מעשה אזלינן, כי במעשה צפועל נבראו המלאכים קודם.

והרש"י ר"ל במסכת קידושין, וכבר היה רבי טרפון וזקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד, נשאלה שאלה זו בפניהם, תלמוד גדול או מעשה גדול, נענה רבי טרפון ואמר מעשה גדול, נענה רבי עקיבא ואמר תלמוד גדול, נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה (קידושין מ:). והנה לימוד היא צפה ובמחשבה, משא"כ מעשה היא בידיים, ולכן אמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה, כי אם לא ילמדו, האידך יעשו את המלאכות, ולפיכך תלמוד גדול.

ושמעתי מפ"ק כ"ה מרן אדמו"ר מלאנז שליט"א [בפולפול בליל ש"ק חוה"מ פסח תשס"ז], דהנה בזרע ברכ שלישי (פ' וישלח) כתב דיש להוכיח כמאן דאמר לא דרשינן טעמא דקרא מדכתיב אמרת ה' כרופה, ודרש חז"ל (ויק"ר פ"ג אות ג') לא ניתנו המלאות אלא ללרף בהן את הבריות, וכי מה איכפת ליה להקב"ה למי ששוחט מן האוור או מי ששוחט מן העורף, הוי לא ניתנה המלאות אלא ללרף בהם הבריות עיי"ש, הרי שמלאות התורה גזירה מלפני ואין לדרוש בטעמיה אלא נעו מעגלותיה לא תדע, וכתב שם דלמאן דאמר דרשינן טעמא דקרא, י"ל דמוקי קרא כהך דאיתא במדרש שוחר טוב, אמר רבי אלעזר, לא נתנו פרשיותיה של תורה על הסדר, שאלמלא נתנו על הסדר, כל מי שהוא קורא בהן, מיד היה יכול לבראות עולם ולהחיות מתים ולעשות מופתים, לפיכך נתעלם סידורה של תורה, וגלוי לפני הקב"ה, שנאמר (ישעיה מד:ז) ומי כמוני יקרא ויגידה ויערכה לי (מדרש שוחר טוב פרק ג'), וזהו כוונת הגמרא בברכות, אמר רב יהודה אמר רב, יודע היה בללאל ללרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ (ברכות נה.), שהיה יודע בחכמה בתבונה ודעת האידך ללרף את האותיות ולסדרם לפי הסדר, ע"כ שמעתי מפ"ק ודפח"ה.

והאידך שאמר הכתוב ויכר יוסף בר כחול הם הרבה מאד עד כי חדל לספר, ובהכרח היה לרדף ללכר עד אין מספר שלא תהיה דבר המדוד כדי שהברכה תחל, א"כ אין סומכין על הנס, ולכך מורה להביא אס' מן ההדיוט, אבל לעולם כהנים שלוחי דרחמנא נינהו, ודרשינן אס' אס' שעכו"ם נודרין נדרים ונדבות כישראל, ולא דברה תורה כלשון בני אדם, ואמרינן עד ועד בכלל וספיר מהני תשובה אפילו על עצירות החמורות ביותר, וא"כ דרשינן וידו כתיב זה ידו של הקב"ה שפרוסה תחת כנפי החיות לקבל שבים, ויס' אס' למסורת, ודרשינן וכבשה כתיב ואין האשה מלווה על פריה ורביה, וא"כ אמרינן בבית שמאי דמאות פרו ורבו הוא בשני זכרים, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב וליוסף ילד שני בנים וגו', וכתב האור החיים הקדוש, קשר הכתוב עם שלמעלה ממנו לומר השגת הטוב של יוסף בשבע שני שבע כי מלבד כי לבר בר הרבה והלכיה גם כי נזכר לטובה בבנים וכו', וכיון דמהני תשובה אפילו על עצירות החמורות ביותר, א"כ דרשינן סמוכין, ולכך כתב האור החיים הקדוש, קשר הכתוב עם שלמעלה ממנו, וכיון דדרשינן סמוכין, א"כ אין מוקדם ומאוחר בתורה, וע"ז קאי אמרת ה' כרופה, אבל שפיר דרשינן טעמא דקרא, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, ויקרא יוסף את שם הזכור מנשה כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי, לרמז על מה דאיתא בפרק חלק, הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר ופירש"י ז"ל תורה עומלת לו שמחזרת עליו ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה שדרשינן טעמא דקרא, וכיון דאמרינן יס' אס' למסורת, א"כ דרשינן ויבשת ידו כתיב, וגדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, ובתח מחשבה אזלינן, וא"כ אמרינן תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, ואת שם השני קרא אפרים, וכתבו דעת זקנים לבעלי התוספות דאפרים משמע שתי אפרות, שנקרא על שם שני אבות אברהם ויחזק שנאמר בהם אפר, באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר, יחזק נעשה כאפר על גבי המזבח, וכתב בדיבור הגר"א, לכך נוצרת, היינו שלומדין לאדם בצטון אמו כל התורה מה שיהיה ביכולת האדם להשיגה כל ימי עמדו בזה העולם וכו', וזהו כי אכף עליו פיהו כלומר פיהו שלמד כל התורה קודם בואו לאויר העולם הוא מכיפו ומכריחו שיעמול במעש"ט הרבה כי לרדף לעשות הרבה יותר מלימודו כמ"ס יותר מלימודך עשה, כדי לשלול הלומד תורה ואינו מקיימה כו', וכיון דבתח מחשבה אזלינן, אמרינן דשמו של משיח קדמו לעולם, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, כי הפרני אלקים בארץ עניי, ואפרים משמע שתי אפרות, לרמז על הפסוק ואנכי עפר ואפר כנ"ל, ועל זה דרש רבא, בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר, זכו בניו לז' מלות, אפר פרה ועפר סוטה וסימנך **אפר פרה** בגימטריא **משיח בן יוסף**, גם **עפר סוטה** בגימטריא **משיח בן דוד**, כי שמו של משיח קדמו לעולם במחשבה, והבין.